



Osaamista  
ja oivallusta  
tulevaisuuden  
tekemiseen

Atte Aho

## Omaa ääntä etsimässä

Yhteyksiä harjoittelun, improvisoinnin ja säveltämisen välillä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Muusikko (AMK)

Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö

24.11.2019

Tekijä(t) Otsikko	Atte Aho Omaa ääntä etsimässä
Sivumäärä Aika	18 sivua + 2 liitettä 24.11.2019
Tutkinto	Muusikko (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto	Muusikko, esittäjä.
Ohjaaja Arvioija	Lehtori Jukka Väisänen Lehtori Raili Honkanen-Korhonen
<p>Tässä opinnäytetyössä tarkastelen oman musiikilliseni ammatillisen opiskelun vaiheita aloittamisesta tähänhetkiseen tilanteeseen, jossa olen päättänyt perustamaan oman ensimmäisen yhtyeeni. Opinnäyte tutkii projektin syntyä, eri työvaiheita ja niiden tuloksia sekä mahdollista tulevaisuutta. Pohdin sävellysprosessiani kitaristin näkökulmasta sekä tutkin musiikillisia yhteyksiä oman harjoittelun, improvisoinnin ja säveltämisen välillä.</p> <p>Opinnäytetyön tekemisen aikana olen oppinut tutkimaan sekä havainnollistamaan itseäni soittajana, musiikintekijänä sekä yhtyeenjohtajana. Näiden asioiden tekeminen on auttanut minua kehittymään muusikkona eteenpäin ja kehittämään omia heikkous- sekä vahvuusalueita. Pohdin myös kuinka toimia ensikertalaisena yhtyeenjohtajana ja mitkä asiat helpottaa bändin toimialuetta. Lopuksi käyn läpi mitä asioita olen tämän periodin aikana oppinut, mitä tekisin toisin ja mitä tavoittelen jatkossa.</p> <p>Aineisto- sekä tietoperustana opinnäytetyössä käytän opiskeluaikojeni soittotunneiltani saamiani kokemuksia, ohjeita, omia oivalluksia, kirjallista lähdemateriaalia ja myös ensimmäisen konsertin taltiointia. Näiden lisäksi käytössä on haastattelupohja, jonka perusteella haastattelin kolmea yhtyeeni jäsentä konkreettisen palautteen keräämiseksi.</p>	
Avainsanat	Harjoittelu, kitara, soittaminen, säveltäminen, improvisointi

Author(s) Title	Atte Aho "In Search of One's Own Voice: The Connections between Practicing, Improvisation and Composing"
Number of Pages Date	18 pages + 2 appendices 24 Nov 2019
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Pop & Jazz Music
Specialisation option	Musician
Instructor(s)	Jukka Väisänen, MMus, Raili Honkanen-Korhonen, Mmus
<p>In this thesis, I look at the stages of my professional studies in music from starting to present. I have analyzed the formation of my first own band. My thesis explores the origins of that project, the different stages of it's work and their results, and the possible future. I reflect on my composing process from the guitarist's point of view, and I explore the musical connections between my own instrument practicing, improvisation and composing.</p> <p>During the writing of this thesis, I have learned to analyze and observe myself as a musician, composer and a band leader. Making my own music and leading a band have helped me to develop myself as a musician and to develop my weaknesses and strengthen my strengths. I also reflect on how to be a first-time band leader and what makes the band easier to operate. Finally, I go through the things I've learned during this period, what would I do differently and what I seek in the future.</p> <p>As a basis for my thesis, I have used the experiences and advice I've gotten from my guitar lessons, as well as my own insights, written source material, and the recording of my band's first concert in June 2019. In addition to these, I have interviewed the three members of my band to gather concrete feedback from my leadership and music.</p>	
Keywords	practicing, guitar, playing, composing, improvisation

## Sisällys

1	Johdanto	1
2	Lähtötilanne oman musiikin säveltämiseen	2
2.1	Fraasivaraston keruu: muodostaminen ja muokkaaminen	3
2.2	Uusien ideoiden kehittelytapa: oman soiton äänittäminen ja videointi	6
2.3	Musiikin teko aluksi vain itselle helpottaa ajatustasolla	8
3	Yhtyeen perustaminen	8
3.1	Taustaa ja työvaiheita: opiskelijavaihto Italiassa	9
3.2	Johdatusta ja hyvää ajoitusta Atte Aho –yhtyeen kehittämisessä	11
3.3	Kohti harjoitteluvaihetta	12
3.4	Ennakoiva suunnittelu ja valmisteleva työ	14
4	Pohdinta	15
4.1	Tulevaisuuden suunnitelmia ja jatkomahdollisuuksia	16
	Lähteet	19
	Liitteet	
	Liite 1. Kuvakaappaukset	
	Liite 2. Haastattelukysymykset	

## 1 Johdanto

Tässä oppinnäytetyössä tarkastelen oman musiikillisen ammattiopiskelun vaiheita aloittamisesta tähänhetkiseen tilanteeseen jossa olen päätenyt perustamaan ensimmäisen yhtyeeni.

Aloitin ammatilliset musiikinopiskelut vuonna 2013 Helsingin Pop & Jazz Konservatoriossa. Opintojeni alussa minulla ei ollut täysin selkeää visiota mitä tarkalleen koulusta olisin hakemassa, tai minkälainen soittaja olisin kun koulusta valmistuisin. Pääteesejä minulle oli oppia soittamaan paremmin ja tutustua musiikkiin syvemmin. Olin näihin aikoihin kiinnostunut jazzmusiikin opiskelusta, jonka perusteita olinkin jo käynyt aikaisemmin Espoon Popjazz-opisto Ebelissä sekä Sibelius-Akatemiassa nuorisokoulutuksessa. Jazz kiinnosti, joten oli selkeää jatkaa saman asian parissa, myös toki soittaen samanaikaisesti muita tyylejä mikä kuului koulun opintokokonaisuuteen.

Olin konservatorio-opintojeni aikaan jollain tapaa varsin jazzorientoinut: kävin soittamassa jameissa, kuuntelin klassikkolevyjä ja otin selvää transkriptioista. Opiskeluajojen alussa minulle tuli jo ilmi tunne, että soittajat ovat jollain tapaa jakautuneet kahteen leiriin. Porukkaa jaettiin enemmän tai vähemmän joko jazzin soittajiksi tai "freelancereiksi." Oma alkuperäinen suunnitelmani perinteisen jazzin parissa oli niin ikään kuitenkin opiskella sitä enemmän musiikillisen yleishyödyllisyyden vuoksi eikä välttämättä tähdätä lopulta varsinaiseksi jazzkitaristiksi sanan varsinaisessa merkityksessä. Tähän aikaan koin, että usein omasta mielestäni mielenkiintoiset soittajat olivat jollain tapaa jazztaustan omaavia ja kyseisen tyylin taitavia henkilöitä. Olin aina kiinnostunut improvisoinnista ja se on tapana liittää isoksi osaksi tätä musiikin tyylilajia. Koin itseni olevani jostain näiden kahden tyylin luokittelun väliltä, enkä ainakaan omasta mielestäni kuulunut täysin selvästi kumpaakaan joukkoon. Soitin myös paljon popmusiikin soittajien kanssa ja koitin onkia heiltä mielenkiintoisemmat tärpit.

Konservatorion päätteeksi äänitin lopputyökseni pari omaa kappaletta. Nämä olivat ensimmäisiä kappaleitani, joita kuuntelutin myös muille kuin itselleni. Kokonaisuus oli epämääräinen mutta olin tyytyväinen, että sain jotain omaa aikaiseksi ja olin oppinut kouluajanani paljon uusia asioita musiikista ja soittamisesta. Tyyliiltään sävellykseni eivät olleet lähelläkään perinteistä jazzia.

Pop & Jazz Konservatoriosta valmistumiseni jälkeen 2015 aloitin opinnot Metropolia Ammattikorkeakoulussa Musiikin tutkinnon esittäjä- linjalla. Totesin hiljalleen rakastavani edelleen perinteistä jazzia ja sen harrastamista. Samalla annoin myös itselleni luvan ja vastuun mennä eteenpäin siihen suuntaan mitä itse olisin halunnut kuulla, ja pyrin luomaan jotain uutta omista kokemuksistani rocktaustaisena soittajana jazzin parissa.

Musiikin opiskelu on laji, jossa ei aina ole konkreettisia selkeitä etappeja tai maaleja. Opiskelu tuntuu olevan jatkuvaa läpi elämän millä tasolla tahansa. Koulutus on mielestäni ehdottomasti myös eduksi, mutta se ei välttämättä ole minkäänlainen tae opintojen jälkeiseen työllistymiseen. Tämän myötä oman musiikin tekeminen tuntui minulle tärkeältä ajatukselta. Jos minulla ei olisi freelance-töitä valmistuessani ja valmistumisen jälkeen, niin minulla olisi kuitenkin jokin päämäärä ja pysyisin aktiivisena tekemällä omaa musiikkiani. Halusin pitää itselleni tämän ajatuksen kirkkaana mielessä, se oli minulle syy ja intohimo, jonka takia nuorena innostuin musiikista ja kitaran soittamisesta.

Opinnäytetyötä tehdessäni päädyin etsimään vastauksia seuraaviin kysymyksiin: Mikä merkitys oman musiikin säveltämisellä ja oman bändin perustamisella on ollut itselleni sekä oman muusikkouteni kehityksessä?

Opinnäytetyöni on luonteeltaan käytännönläheinen projekti, jossa kuvataan Atte Aho-yhtyeen kehitysprosessia. Työn kirjoittaminen ja käytännön tekeminen ovat edenneet samanaikaisesti.

Sävellys- ja bändinperustamisprojektin vaiheita olivat muun muassa: Oman musiikin säveltämisen alkuvaiheet (luku 2), bändin perustaminen (luku 3), taustaa ja työvaiheita (luku 3.1) johdatusta ja hyvää ajoitusta (luku 3.2), harjoitteluvaihe (luku 3.3) sekä suunnittelu ja keikka (luvut 3.4, 4. Ja 4.1).

## **2 Lähtötilanne oman musiikin säveltämiseen**

Oman musiikin säveltäminen ja kirjoittaminen sai alkunsa vähitellen, kun aloin kiinnostua enemmän oman soittotyylini kehittamisestä eteenpäin. Koin jossain vaiheessa olevani jumissa oman musiikilliseni kehityksen ja ilmaisuni kanssa. Olin harjoitellut erilaisia tekniikoita ja musiikintyyliä jo ihan luontaisen kiinnostuksen vuoksi koko opiskeluaikojeni ajan. Samalla olin koittanut raivata näistä kuitenkin aina jotain omintakeista, hyvin vaihtelevalla menestyksellä. Loputon muiden soittajien jäljitteleminenkään ei tuntunut

mielekkäältä ajatukselta. Tuumin että samalla vaivannäöllä, mitä voisi käyttää jonkun toisen tyylin paneutumiseen, voisi todennäköisesti vastaavasti luoda jotain omanlaista-kin. Helpommin toki sanottu kuin tehty.

Päädyin aika ajoin pohtimaan, kuunnellessani esimerkiksi keikkataltioita, joita olin äänittänyt, että lopullinen yhteys omaan soittotyylisiin täytyy vasta itselle tyydyttävällä tavalla sekä musiikkia parhaiten palvelevalla tavalla, kun esittää itse omaa musiikkiaan. Kuunnellessani soittoani joltain vanhemmalta taltioinnilta saatoin tunnistaa soittavani asioita jotka ei olleet mielestäni kovinkaan mielenkiintoisen kuuloisia tai jotka olivat suoraan jostain muusta musiikillisesta kontekstista, joskus tarkoituksellisesti tai tahattomasti opittuja tai lainattuja fraaseja. Jazzperinteeseen on olennaista opetella tyyliin tyypillisiin sävelkulkuihin sopivia fraaseja. Luonnollisesti saatoin viljellä näitä harjoittelemiani asioita soittoon, niin kuin ideallista olisikin. Kuitenkaan tämä ei tuntunut tai kuulostanut minulta itseltäni omasta mielestäni. Halusin opetella opituista kaavoista toisaalle tai viedä niitä ainakin johonkin muuhun suuntaan.

## 2.1 Fraasivaraston keruu: muodostaminen ja muokkaaminen

”Eräs improvisoinnin opiskelun tärkeimmistä menetelmistä on opetella ulkoa valmiita fraaseja erilaisiin sointukulkuihin. Tämä tapahtuu yleensä kuuntelemalla paljon musiikkia ja tekemällä transkriptioita. On myös olemassa koko joukko kirjoja, joihin on koottu fraaseja yleisimpiin harmonisiin tilanteisiin. Improvisoidessa alitajunnasta pulpahtelee ulkoa opeteltuja fraaseja ja niiden variaatioita, joista sitten rakennellaan pidempiä kokonaisuuksia.”(Valmiiden fraasien opettelu 2007).

Aloin tutkimaan fraasien muodostamista sekä muokkaamista, ja tekemään enemmän omaa fraasivarastoa. Tämän myötä opin huomaamaan, että halusin laajentaa ääntäni myös niihin itselleni epätyypillisiin nuottivalintoihin ja -järjestyksiin, sekä äänenävyihin, joita ainakin perinteisessä jazzkontekstissa keskimääräistä harvemmin ehkä kitaristit soittavat. En kuitenkaan tarkalleen tiennyt kuinka toimia, ja vaikka hahmottelin jonkinlaisia melodioita mielessäni, en osannut välttämättä teknisesti toteuttaa niitä soittimellani.

Käytännössä tämän aloittaminen tarkoitti harjoittelua ja työskentelyä skaalojen sekä asteikoiden kanssa. Murensin näitä asteikkoja pieniksi paloiksi pitkin kitaran otelautaa ja kävin läpi näiden lukuisia eri variaatioita. Tätä kautta aloin löytämään aivan uusia sävyjä ja elementtejä helposti yksinkertaisistakin asioista. Harjoittelin myös asteikoita 'neljä ääntä per kieli' -metodilla tyypillisemmän kolmen tai kahden äänen sijasta. Tämä vaati vasemmalta kädeltä ja pikkurilliltä hieman venyvyyttä. Sopiva sormien etäisyys, venyvyys ja rentous ranteeseen löytyi sitä mukaa, kun vasemman käden peukalo ei kurottanut yli kaulan puolivälin korkeudelle.



Kuvio 1. Kuvassa vasen käsi havainnollistettuna otelaudan puolelta, sormituksen ja käden esimerkkiasento





Kuvio 2. Kuvassa otelaudan takapuolelta esimerkki peukalon sijainnista sormille miellyttävän venyvyyden saavuttamiseksi. Sopiva paikka peukalolle löytyy kaulan keskikohdalta tai sen alapuolelta. Kuvassa etusormi ensimmäisellä nauhalla ja pikkurilli viidennellä.

Kuvio 3. F-duuriasteikko, nuotinnos ja sormitus, 4 ääntä per kieli.

## 2.2 Uusien ideoiden kehittelytapa: oman soiton äänittäminen ja videointi

Mistä uudet ideat kumpuavat? Usein varsinainen työskentelyn aloittaminen on itselleni vaikeaa, näin varsinkin säveltämisen kanssa. Itselläni ei ole ollut opiskeluajoiltani varsinaisia sävellysopintoja takanani. Halua oli tehdä musiikkia, mutta ei välttämättä työkaluja. Mielessä oli myös iskostunut käsitys, että säveltämiseen olisi oikeaoppinen tapa joka pitäisi ennen opiskella perinpohjin, ennen kuin voisi aloittaa luovan työn. Ohitin tois- taiseksi tämän ajatuksen. Minun metodiksi on nähtävästi muotoutunut improvisointi tämän myötä, enkä näin oikeastaan erottele säveltämistä soittamisesta erilliseksi tapahtumaksi. Harvemmin ainakaan aluksi avaan nuotinnusohjelman tai toimin perinteisen mallin, kynän ja paperin kanssa aikoen aloittamaan säveltämistä.

Jo useamman vuoden ajan harjoitusmetodini on kuitenkin kuulunut oman soiton äänittäminen sekä videointi, sekä yhdessä tai erikseen. Toisinaan taltioinnin ja harjoittelun alla on jotain tiettyä esim. teknistä aihepiiriä tai musiikillista motiivia jota nauhoitan. Oman huomioni mukaan tarkemmin harjoiteltavat asiat kuuluvat ”jälkitarkastelussa” itselle paljon selkeämmin nauhoitteelta kuin itse soitto- tai harjoitustilanteen aikana. Tämäntapainen lähempi tarkastelu antaa minulle helpommin mahdollisuuden tehdä havaintoja mikä

jo kulloinkin mahdollisesti toimii ja mihin minun kannattaa seuraavaksi jatkossa kiinnittää huomiota.

”Äänitä keikat ja bänditreeneit ja kuuntele komppaustasi. Onko sopiva äänenvoimakkuus ja saundi? Svengi ja fraseeraus? Onko harmonisesti tasapainossa? Tuokeeko solistia? Tee tiukkaa analyysiä ja huomaa hyvät ja huonot puolet. Seuraavalla kerralla taas hiukan paremmin!” (Viinikainen 2013, 96)

Ohessa on lainaus Teemu Viinikaisen ”Komppi Elää” – jazzkitara soitto-oppaasta. Vaikka oheiset neuvot on lainattu kirjasta, joka keskittyy käytännössä pelkästään kitarralla säestämiseen, on nämä neuvot mielestäni todella arvokkaita minkä tahansa soittamisen tyylin omaksumiseen ja harjoitteluun.

Minulla on ollut tapana improvisoida äänen tai videon tallentaessa. Tätä sananmukaista soittelua ja keskimääräisesti varsin epämääräistä materiaalia tulee toisinaan paljon talteen, eikä suurinta osaa siitä ole välttämätöntä perata analyttisen perusteellisesti jälkikäteen. Toisin sanoen varsinaista käyttömateriaalia ei tule joka kerta eikä varsinaista vaatimusta siihen ole. Perimmäinen tarkoitus on soittaa vain rennosti. On etu, jos tällaisena hetkenä jääkin jokin idea talteen. Hieman puolivahingossa olen huomannut, että tämä on itselleni aika toimiva ja sopiva tapa saada inspiraatiota uusiin musiikillisiin ideoihin ja ylipäätään saada aloite mahdollisten uusien ideoiden työstämiseksi. Saatan huomata soittavani äänitteellä jotain, josta jälkepäin kuunnelleessa voin saada näkemyksen miten sen voisi soittaa tai toteuttaa. Tartun tähän ideaan uudelleen ja alan pyörittelemään sitä kiinnostuksen vallassa. Prosessin edetessä, jos idea on vielä seuraavana päivänäkin edelleen hyvä, saattaa alkaa syntyä ajatusta siitä, miltä muu kokonaisuus voisi kuulostaa. Tästä vaiheesta edeten yleensä alan tekemään tietokoneella demoa tai vaihtoehtoisesti nuottia soittajille tai itselleni muistiinpanoksi tulevaisuutta varten.

Harjoittamani melodiset kuviot ja motiivit ovat saaneet alkunsa improvisoinnista. Näitä olen myöhemmin jalostanut omaan musiikilliseen sanavarastooni. Samankaltaisesti moni idea on myös lähtenyt tallentimen roskakoriin yhtä nopeasti mitä ne ovat muistiin aluksi äänitteenä tulleetkin. Tämän sekä oman itsekriittisyyden takia, keskeyttäminen on helpompaa kuin työskennellä määrätietoisesti loppuun sen kummempia ajattelemta. Tätä kautta olen joutunut myös kasvattamaan kärsivällisyyttäni harjoittelijana: vaikka äänite alkaisi kehnosti, voi lopussa olla jotain mielenkiintoista.

### 2.3 Musiikin teko aluksi vain itselle helpottaa ajatustasolla

Ajatus oman musiikin tekemisestä lähtökohtaisesti vain itselleen ja omaksi iloksi helpotti itseäni. Totesin ennen pitkää, että tämä tulee olemaan minun oma projektini, vain minä itse voin ottaa vastuun siitä ja todeta minkälaista se musiikki tulee olemaan. Osittain tämän takia en myöskään halunnut määrittää esteettisiä kahleita luovuudelleni vaan antaa tulla kaiken mahdollisen materiaalin läpi, jota oli tullakseen.

”Tärkeintä onkin, että ihminen löytää sen, mitä oikeasti itse haluaa. Jokaisen täytyy tarkastella tilannetta omien vahvuuksiensa kautta. Niin kauan kuin pyrkii toimimaan vain sen mukaan, mitä uskoo muiden odottavan tai haluavan, ei omalle parhaalle tasolle voi päästä.” (Arjas 2014, 63.)

Tällä tavalla, eli omaa soittoa tai harjoittelua äänittäen moni idea tai jopa kappale on saanut alkunsa, kun olen työskennellyt kitaralla. Joskus käytän apunani myös pianoa tai tietokonetta eri työvaiheissa, tai läpi koko kappaleen teon jos niin ottaa sujuakseen. Kummankaan taitaja en ole, mutta uskon vakaasti siihen, että tekemällä kehittyä näissäkin.

Inspiraatio voi yllättää milloin vain ja lopuksi kaikki soittimet tai mikä saatavilla oleva asia tahansa ovat vain työvälineitä soivan äänikuvan toteuttamiseen. Kitara on itselleni luontevin instrumentti johtuen jo siitä, että olen viettänyt sen parissa paljon aikaa soittaen, pidän sen ominaisuuksista, luonteesta ja alkuvoimaisesta yllätyksellisyydestä.

## 3 Yhtyeen perustaminen

Olimme aloittaneet basisti Mikko Kuorikosken sekä rumpali Johannes Pakkalan kanssa yhdessä soittamisen n. vuosien 2015-16 aikaan. Aloimme käydä soittelemassa pari kertaa vuodessa musiikin soittamisen ilosta treenikämpällä ilman sen suurempia tavoitteita. Olimme tähän aikaan jo toki soittaneet yhdessä taustabändinä muutamissa muissa projekteissa ja sessiossa, mutta tämä kyseinen Trio-kokoonpano oli pelkästään meidän kolmen yhteinen harrastus.

Jo ensimmäisestä yhteisestä soittokerrasta alkaen tapanamme oli harjoittaa improvisaatiota alusta loppuun. Emme koskaan kirjoittaneet materiaalia etukäteen, sopineet rakenteita tai oikeastaan muutakaan soitannollista asiaa. Joku aloitti soittamisen ja muut liittyivät vuorollaan mukaan, vastuunjako tuli luonnolliseksi omalla painollaan mitä

enemmän soitimme yhdessä. Usein toimivaksi ratkaisuksi löytyi kaava, jolloin basistilta tuli jonkin tapainen sointukierto, johon minä kitaristina otin harmonisia ratkaisuja, keksin melodioita tai teeman. Mielestäni tämäkään ei ollut varsinaisesti mikään suunniteltu yhteinen linjaus, näin vaan tapahtui ajan saatossa. Tämä soittamisen tapa oli ennen kaikkea hauska, mutta myös varmasti pidemmän päälle meidän yhteen soittamiselle kehitettävää toimintaa. Opimme tuntemaan toistemme musiikillisia valintoja ja ajattelemaan yhteen soittamalla.

Jonkin ajan kuluessa toin itselleni kotona toimineen tallennusmetodin myös nyt treenikämpälle, eli joko ääntä tai videota tallentavan laitteen. Tämän myötä erinäistä soivaa materiaalia alkoi jäädä minulle talteen vain arkistoitavaksi tai parhaimmassa tapauksessa ehkä jopa jatkojalostettavaksi jos pidimme siitä mitä kuulimme.

Musiikin tyyliä voisi luonnehtia kokonpanon puitteiden mukaisesti instrumentaaliseksi, jossa oli elementteinä rockin impulsiivisuus, afroamerikkalaisen rytmikan peruselementit sekä pohjalla pop/country-henkinen yksinkertainen, muutamaan sointuun perustuva harmoniamailma.

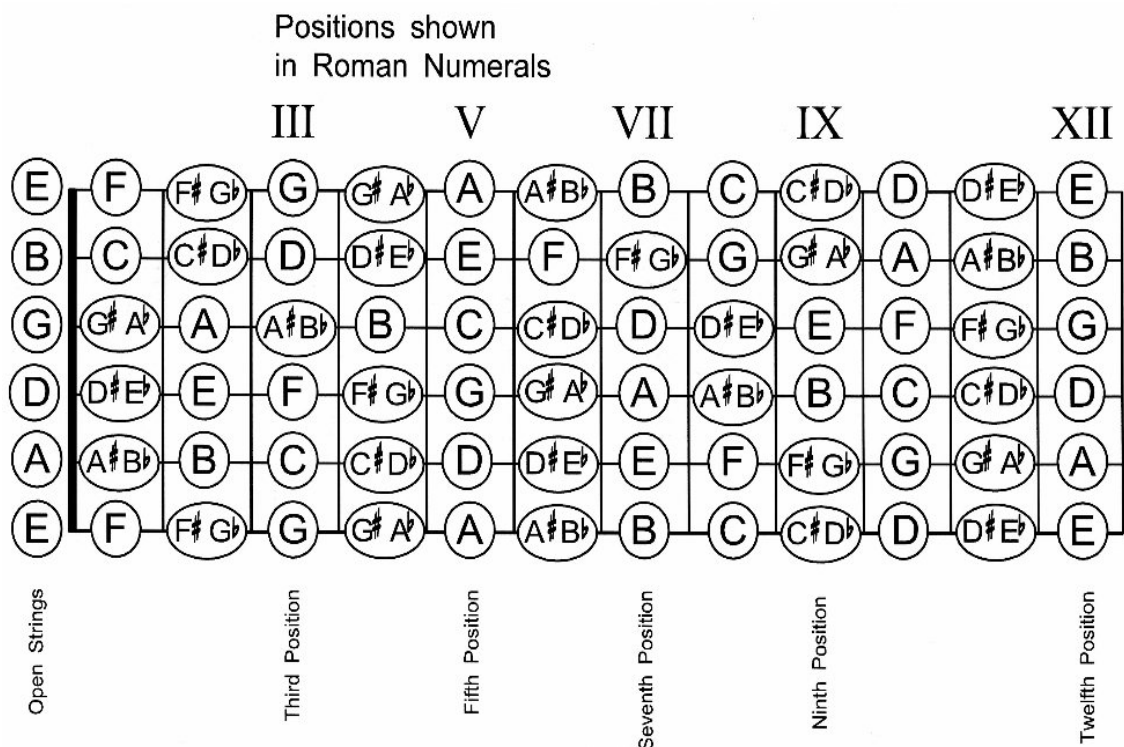
### 3.1 Taustaa ja työvaiheita: opiskelijavaihto Italiassa

Syyskuussa 2018 lähdin Italiaan vaihto-opintojen perässä puoleksi lukukaudeksi Roomaan, tarkemmin opiskelemaan ”Saint Louis College Of Music” -oppilaitokseen. Itselleni yksi suurimmista tekijöistä ja tarkoitusperistä lähteä vaihtoon oli keskittyä oman soittotyylini kehittämiseen, sekä myös opiskella oman musiikin kirjoittamista. Suomessa ollessani olin käytännössä soittanut opiskelujeni aikana monia eri tyyliä freelancer-henkisiä keikkoja, tai tehnyt vaihtoehtoisesti jotain muita töitä opiskelun ohessa. Italiassa ollessani pystyin keskittymään omaan musiikkiin täysin, toki muuten työlään opiskelun ohella, mutta tämä oli jälkepäin todeten erittäin hyvä ajanjakso musiikillisesti minulle.

Syksyn 2018 aikana aloin tekemään työstämään omia ideoitani ja kappaleitani enemmän. Aktiivisen harjoittelun myötä aloin myös löytämään kaipaamani yhteyttä omieni sävellys- ja soittoideoitteni välillä ja tämän myötä pääsevän eteenpäin kummassakin aiheessa. Välillä ehkä niinkin paljon, että kärsin jonkinasteisista rasisuoroista ja otin taukoa soittamisesta. Tänä aikana kun en voinut soittaa ja harjoitella, käytin aikani kitaransoiton mentaaliharjoitteluun sekä sävelsin tietokoneen avulla.

Mentaaliharjoittelu on muusikoiden käyttämä ikivanha menetelmä. Sitä voidaan hyödyntää ulkoa opettelussa, tekniikan harjoittelussa, musiikin muotoilussa ja esiintymisen harjoittelussa. Käyttötapa vaihtelee hieman instrumentin mukaan, mutta perusperiaatteiden ymmärtämisen jälkeen jokainen voi hyödyntää metodia itselleen parhaiten soveltuvalla tavalla musiikinlajeista riippumatta. (Arjas 2014, 89.)

Toisin sanoen mentaaliharjoittelun perustana on tuottaa sama prosessi mitä muusikko toisintaa harjoitellessaan ilman soitinta, eli käyttää mielikuvaharjoittelua kuvittelukyvyyn avulla. Tuohon aikaan opiskelin muun muassa sointuja auki arpeggio-tyyliin, bi-tonaalisia arpeggiota, patterneja ja näiden yhdistelmiä. Patterni on melodinen kuvio, jossa suunta muuttuu nousevasta laskevaan tai toisinpäin ennen saapumistaan loppupisteeseen Arpeggio on soinnun äänien soittamista eritellen. (vrt. esim. Slonimsky 1947, 11). Käytinkin hyväkseni visuaalista oppimista kuvittelemalla kitaran otelaudan mielessäni niinä hetkinä, kun en rasitusoireiden takia voinut harjoitella soittamista. Uskon että tänä aikana myös opin kuulemaan ja muodostamaan enemmän jälleen niitä ideoita, mitä olin alun perin etsinyt ja halusin toisintaa jatkossa. Kun taukojen jälkeen otin kitaran taas käteen, kokeilin näitä ideoita, joita olin jo mielessäni kehitellyt sekä muodostanut ja pystyinkin soittamalla toteuttamaan näitä ainakin sinnepäin. Seuraavaksi kuva otelautadiagrammista havainnollistamisen vuoksi.



Kuva otelautadiagrammista. (Guitar fretboard diagram 2019.)

### 3.2 Johdatusta ja hyvää ajoitusta Atte Aho –yhtyeen kehittymisessä

Tärkeimmät työvälineeni musiikin tekemiseen Italia-vaihdossa olivat Suomesta mukani tuomat Fender Stratocaster -kitara, Macbook –tietokone, jossa käytössä olivat Logic Pro, Sibelius-nuotinkirjoitusohjelma sekä Akain pieni MPK midi -koskettimisto. Kohtalaiseen pieni ja rajoittunut välineistö olikin yhtäläillä inspiroivaa vaihtelua työvälineinä minulle. Jouduin soveltamaan uudella tavalla esimerkiksi, mitä mahdollisuuksia ja rajoitteita 25-näppäimisellä koskettimistolla oli tarjota täyspitkän koskettimiston sijaan. Se, että päädyttiinkö tämän kautta persoonallisempiin tai luovempiin ratkaisuihin lopuksi, voi olla itse kullekin tulkinnanvaraista. Itselleni kuitenkin nämä rajoitteet olivat hyväksi. Tällä tapaa jouduin luovimaan haluamani ratkaisuja uudella tavalla soveltaen ja ajatellen, kun käytössä ei ollutkaan automaattisesti kaikki samat vaihtoehdot joihin oli aikaisemmin totunut. Sain tehdä enemmän töitä kuulokuvani toteuttamisen kanssa ja tämä ruokki myös uskoa kulloiseenkin musiikilliseen ideaan, onko se vaivan arvoista kokeilla tai toteuttaa.

Joka tapauksessa tätä mukaa kappaleita ja erinäisiä demoja alkoi syntyään Roomassa ollessani. Tässä vaiheessa minulla ei ollut vielä täysin kirkasta visiota tai ylipäätään suunnitelmia kappaleiden kanssa. Tein musiikkia itselleni varastoon huvin, kiinnostuksen ja oppimisen vuoksi. Ja tietysti myös siitä alkuperäisestä syystä, että minulla oli aikaa ja mahdollisuuksia keskittyä oman musiikin tekemiseen. Vapaa-aikaa oli nyt enemmän kuin aikaisemmin, joten huomasin olevani melkein joka ilta tietokoneen äärellä kokeilemassa ja äänittämässä uusia ideoita. Rooman vaihtokoulussa St. Louisissa oli myös merkittävä kurssi 'Digital Composition', jolle piti tuoda kerran viikossa yksi uusi kappale tai jokin äänitetty idea. Pidin omat projektini erillään tästä kurssista, mutta tieto siitä, että koko ajan piti olla jotain pientä tekeillä, oli hienoa. Pääpaino oli enemmän siinä että teki, eikä niin ikään täydellisessä kappaleessa.

Palasin suomeen takaisin helmi-maaliskuun vaihteessa 2019 ja lähdin tuota pikaa kiertueelle rivisoittajaksi minulle uuteen bändiin. Jatkoin paluuni jälkeen samantyyllisiä soit-tohteitä mitä olin täällä tehnyt ennen lähtöäni Italiaan. Tämän myötä alkoikin varsin kiireinen kevät, jonka aikana ehtivät omat musiikilliset visiot hieman jäämään taka-alalle kun työskentelin suurimman osan ajasta muille työnantajille.

7.6.2019 sain puhelun rumpali Aleksi Ylimäeltä. Aleksi oli järjestämässä ruotsalaisten opiskelukavereidensa perustaman bändin kanssa keikkaa Helsinkiin. Aleksi konsultoi jostain syystä minulta, tietäisinkö jotain sopivaa yhtyettä heidän Joel Nyman Paradise -



bändinsä lämmittelijäyhtyeeksi. Heitin muutamia nimiä, joita hänkin oli jo tuloksetta kysynyt ja pohdimme yhdessä vielä joitain mahdollisia bändejä. Hetken kuluttua hän kuitenkin kysyi minulta olisiko minulla mitään omaa bändiä. Muistin että olemme aikanaan soittaneet aikaisemmin mainitulla triolla treenikämpillä, mutta varsinaisia biisejä sillä kokoonpanolla ei ollut. Koko projekti kun oli perustunut enemmän lähinnä treenikämpillä jammailuun. Näin kuitenkin tilaisuuden ja vastasin Ylimäelle, että sopiiko jos soitan takaisin sinulle noin tunnin päästä niin katsotaan saisinko kasattua bändin.

Tässä ajassa sain puhuttua aikaisemmin mainitut, rumpali Johannes Pakkalan ja basisti Mikko Kuorikosken mukaan mahdolliselle keikalle, lupaamalla huolehtia soitettavasta kappalemateriaalista. Heidän lisäksi haluaisin nyt bändiin myös kosketinsoittimet, joita soittamaan pyysin vanhan aisaparini Miika Vintturin, jonka eri projekteissa olin soittanut jo vuosien ajan. Bändin haaliminen kasaan kävikin hyvin vaivatta, kaikki olivat vapaita tuolloin ja lähtivät mukaan mielellään projektiin. Tämä oli itselleni suuri ilo huomata ja näin myös merkittävä uusi askel minulle. Huomasin aikaisemmin ajatelleeni varsin varovaisesti omassa päässäni, että kannattaakohan minun pyytää soittokavereita mukaan jos koko projekti onkin ihan surkea ja epämääräinen.

Päädyn siihen että esiintyisimme nimellä Atte Aho. Keikka piti vahvistaa aika nopeasti enkä keksinyt mitään hyvää bändin nimeä, joten totesin että selkeintä ja helpointa oli käyttää omaa nimeäni minun vastatessa sävellyksistä ja bändistä. Näin minulla oli bändi kasassa ja tämän myötä keikka sovittuna. Olin tästä todella innoissani, mutta samanaikaisesti täysin konkreettisesti pulassa. Kappaleet pitäisi vielä tehdä valmiiksi, koska keikka olisi muutaman viikon päästä. Onneksi jotain materiaalia olisi ainakin olemassa mistä aloittaa varsinainen prosessin tekeminen.

### 3.3 Kohti harjoitteluvaihetta

Samalla kun sain vahvistettua yhtyeen, sovimme bändin kanssa kahdet yhteiset kokopäivän harjoitukset keikkaa varten. Minulla oli täten pari viikkoa aikaa tehdä kappaleita n. 45 min kestäväää konserttia varten sopiva määrä valmiiksi. Tein lopulta yhteensä kahdeksan kappaletta, joista soitimme keikalla kuusi. Soitin myös näiden lisäksi yhden sooloprovisioiden itse, joten näin laskettuna kappaleita oli yhteensä seitsemän. Tulevaa harjoitusperiodia varten aikaisempi soittotaustamme trion, eli rumpali Pakkalan ja basisti Kuorikosken, kanssa sekä minun aiemmat soittoyhteistyöni Vintturin kanssa olivat varsin suuri etu ja helpotus työskentelyä ajatellen.



Tästä syystä halusin ehdottomasti yhdistää nämä tutut soittajat mukaan projektiin, joiden kanssa soittaminen, ja ylipäätään kaikki projektiin liittyvä tekeminen tulisi olemaan helppoa, ottaen huomioon kohtuullisen tiukan aikataulun. Jokainen meistä oli myös kiireisiä omilla tahoillaan muissa projekteissa samanaikaisesti.

Valmistelin jokaisesta kappaleesta Logic -ohjelmalla soivat demot ja näiden lisäksi nuotit tai vaihtoehtoisesti pelkät soinnut sisältävät nuotit kappaleista. Tällä tavalla soittajat pysyivät tekemään valmistavan ennakkotyön itse ja voisimme keskittyä tulevisissa yhteysharjoituksissa vain kappaleiden soittamiseen sekä mahdollisien detaljien sopimiseen ja soveltamiseen. Tavoiteaikatauluni kappaleiden ja demojen valmistumisen kanssa oli, että olen lähettänyt jokaiselle bändistä viimeistään tasan viikkoa ennen ensimmäisiä harjoituksia demot sekä nuotit soitettavista kappaleista. Tähän tavoitteeseen taisinkin päästä, josta jälkeenpäin voin todeta, että sovitulla deadlineella oli merkittävän motivoiva vaikutus materiaalien valmistumiseksi. Jos minulla olisi ollut esimerkiksi puoli vuotta aikaa valmistella ja hieroa materiaalia, en tiedä olisiko lopputulos ollut merkittävästi parempi. Luultavasti olisin takertunut olemattomiin yksityiskohtiin, hukannut oleellisen asian ja lopulta olematon tyytyväinen lopputulokseen. Toisaalta voi pohtia jos deadline olisikin ollut esimerkiksi kaksi kuukautta pidempi ja minkälaiseen lopputulokseen tätä kautta olisin päätenyt.

Deadline myötä kaivoin ja kävin läpi myös paljon materiaalia tietokoneelta, jota olin äänittänyt aikaisemmin. Inspiraatio oli välillä hukassa, joten etsin ja kuuntelin läpikotaisin vanhoja äänityksiäni jonkin idean toivossa. Tämäkin työ kannatti, koska yhden vanhan nauhoitteen idean pohjalta rakensin vielä viimeisen kappaleen viimeiseksi ennen harjoituksia.



Kuvio 4. Bändiharjoitukset 17.6.2019

### 3.4 Ennakoiva suunnittelu ja valmisteleva työ

Halusin tehdä demoäänitteistä ytimekkäät ja selkeät soittajille esimerkiksi niin, että mahdolliset kappaleeseen mieltämäni olennaiset syntetisaattori- ja syntetisaattoribassosoundit, rumpukompit tai niihin suuntaa antavat asiat olivat jo demoissa valmiiksi olemassa. Useimmiten äänitteet eivät olleet edes kokonaisia kappaleita, vaan sisälsivät mahdollisen intron ja A- sekä B-osat. Näin ollen soittajat pystyivät kuitenkin valmistautumaan kappaletta kohden tietäen alustavasti mitä olisi tulossa ja minkälaisella tunnelmalla varusteltuna.

Nuottikuvista tein myös mielestäni keskimääräisesti varsin yksinkertaiset. Toimin hieman kappalekohtaisesti nuottien kanssa niin, että ne sisälsivät kulloisenkin tarvittavan informaation. Kuitenkin myös niin, etteivät nuotit olisi soittajille liian ennalta määrittäviä ja rajoittaisi soittajien omien ideoiden tuomista sekä lisäämistä soivaan äänikuvaan. Kuten aikaisemminkin, halusin pitää improvisaation ja vuorovaikutuksen ajatuksellisesti ja soitannollisesti koko ajan läsnä.

Tarkkojen yksityiskohtien ja soitannollisten asioiden merkkäminen nuottiin tässä kontekstissa olisi ollut hieman turhaa, kun pystyin tarvittaessa ohjeistamaan sanallisesti etukäteen tai esittäen soittamalla paikan päällä asiani. Tähän varsinaisesti ei ollut edes tarvetta kun yhteistä soittohistoriaa oli jo muutamien vuosien mitalla. Omalla tavallaan

minulle oli myös todella inspiroivaa käyttää tuttuja muusikkoja, jolloin pystyin jo sävellysvaiheessa mielessäni kuvittelemaan, miten minkäkin osuuden voisi soittaa. Kun ensimmäistä kertaa bändillä soitimme yhdessä, toivat soittajat vielä enemmän omaa osaamistaan sekä ideoitaan esiin, ja olin vielä enemmän innoissani näistä uusista äänensävyistä, joita en olisi itse osannut aikaisemmin kuvitellakaan. Voisi sanoa, että soittajat ylittivät odotukseni täysin.

#### 4 Pohdinta

Opinnäytetyöni tavoitteena oli käydä läpi oppimisprosessiani muusikkona sekä musiikintekijänä. Tekemäni kyselyn mukaan toimintani bändin johtajana oli selkeää, kommunikatiivista, vapauksia antavaa, mutta myös sopivan määrätietoista. Itselläni ei ole kokemusta aiemmasta bändin perustamisesta, materiaalin säveltämisestä ja eikä bändin käytännön asioiden hoitamisesta. Olen kuitenkin toiminut monessa bändissä ja projektissa rivimiehenä jolloin samankaltaisia asioita, esimerkiksi harjoitusten sopimista tai sovitus-ten tekemistä on tullut jollain tapaa hoidettua.

Minimaalisen stressitason pitämiseksi koin, että minulla sekä bändillä tulisi hyvissä ajoin olla selkeästi tiedossa, mitä on tulossa tapahtumaan ja miten. Näin ollen harjoitukset sovittiin mahdollisimman pian, hyvissä ajoin ennen keikkaa. Oman kokemukseni mukaan rivisoittajana yhtyeessä pysyy helpoiten hyvä ja rento tunnelma kun käytännön asiat ovat kaikilla tiedossa hyvissä ajoin, ja näin voidaan pitää pääpaino itse asiassa eli musiikissa.

Muiden kokemusteni perusteella kävin läpi, mitä hyviä vaihtoehtoja olen oppinut eri projekteista ja mitä olen aikoinaan miettinyt, mitä olisi suotavaa tehdä toisin tehokkaamman aikaansaamisen vuoksi. Etuni oli toimia huippuammattilaisten kanssa, jolloin tiesin, että sovitut aikataulut pitävät ja jokainen on tehnyt valmistavan työnsä täydellisesti ennen harjoituksia. Näin ollen voin itse ottaa myös rennommin ja antaa luottamusta sekä soittannollisia vapauksia yhtyeelle. Vaikka tarkasta lopputuloksesta ei ole tietoa välttämättä kenelläkään, ei edes minulla, niin saatoin luottaa, että konsertti tulee onnistumaan hyvin.

Haastateltavien (haastattelukysymykset ks. liite 2) mukaan lähettämästäni ennakkomateriaalista oli hyötyä jokaiselle yhtyeen jäsenelle oman soittamisen osuuden valmistavalle työlle. Kyselyn myötä kävi myös ilmi, että soittajat kuuntelivat harjoituksiamme, jotka äänitin ja lähetin soittajille harjoitusten jälkeen. Kuuntelin myös itse

harjoitusäänitteitämme useita kertoja. Soittajat tekivät myös jonkin verran omia muistiinpanoja demojen ja harjoitusäänitteiden perusteella.

Ensimmäiset harjoitukset lähtivät mallikkaasti käyntiin ja onnistuivat kokonaisuudessaan hyvin. Pääsimme soittamaan kappaleita siltä istumalta, mikä oli oma tavoitteeni. Tämä myös toisintaa tavallaan sitä, että ennakkomateriaali oli jokaiselle soittajalle jollain tapaa hyödyllistä. Säästimme luultavammin tämän ansioista tärkeää harjoitusaikaa, kun pääsimme soittamaan yhdessä heti, eikä kappaleita tarvinnut enää alkaa opettamaan ja opettelemaan yhteisissä harjoituksissa. Seuraavissa harjoituksissa pystyimme keskittymään enemmän yksityiskohtien tarkasteluun ja yhteisen kokonaisuuden parantamiseen.

Ensimmäinen keikka onnistui aikataulusta huolimatta oikein hyvin, niin soitannollisesti kuin käytännön järjestelyiden osalta. Yhtye suoriutui keikasta erinomaisesti ottaen huomioon täysin uuden materiaalin ja sen haltuunoton varsin lyhyessä ajassa. Omalta osaltani soittamisen kehityskohteita on vielä paljon. Halusin ehdottomasti äänittää keikan. Keikka äänitettiin osittain myös dokumentoinniksi, mutta myös minulle jälkitarkastelun tallenteeksi. Otin itse tietoisien ison riskin keikalla ja soitin täysin improvisoidun intron yksin yhteen kappaleista. Tämän ajatuksena on tuoda ilmi omaa taustaani musiikintekijänä, sekä myös soittotapaani eli niitä asioita joista koko tämä matka sai alkunsa. Taltiota kuunnellessani jälkeinpäin voi huomata että kitara on epävireessä ja jännityksen vuoksi soitto on hieman katkonaista. Olisin voinut toki miettiä ja säveltää kaiken etukäteen valmiiksi, mutta mielestäni esitys saa aivan erilaisen merkityksen kun se on joka kerta hieman tai jopa hyvin erilainen.

Aion ottaa tästä oppia ja jatkaa kyseisen tavan harjoittamista seuraavillakin keikoilla. On eri asia soittaa kotona yksin improvisoiden - jota toki teen ja harjoittelen joka päivä, kuin esiintyä yleisön edessä jossa olosuhteet ja ärsykkeet ovat täysin erilaiset ja haastavammat. Improvisoinnin kannalta on omasta mielestäni mielettömän hienoa kun parhaimmillaan voi ylittää itsensä täysin ja välillä toisinaan myös alittaa aivan täysin, mutta voi oivaltaa jotain muuta tärkeää samalla.

#### 4.1 Tulevaisuuden suunnitelmia ja jatkumahdollisuuksia

On The Rocks oli mukavasti täyttynyt ihmisistä ottaen huomioon musiikin tyylilajin, jonkinlaisen fuusiojazzin, joka on kohtalaisen pienen kuulijakunnan suosimaa musiikkia. Tuona iltana lippuja meni kaupaksi 94 kpl. Me soittajat olimme tähän tyytyväisiä ehkä

jopa hieman yllättyneitä positiivisessa merkityksessä. Myös toinen osapuoli eli On The Rocks oli tyytyväinen hyvin järjestettyyn ja onnistuneeseen iltaan.

Teettämäni kyselyn mukaan yhtyeen mielestä harjoittelu-aikaa oli riittävästi ja saimme kappaleet täten harjoiteltua esityskelpoiseen soittokuntoon. Yhteinen mielipide huomioituu kyselyn kautta kuitenkin siihen, että suuremmalla soittomäärällä kappaleista sekä yhtyesoitosta saisi vielä jatkossa enemmän irti. Allekirjoitan tämän itse myös yhtyeen vetäjänä täysin. Lisäkeikat ja harjoitukset samalla kokoonpanolla toisivat musiikilliseen ilmaisuun varmuuden tunnetta, erilaisia ratkaisuja kollektiivisessa sekä yksilöimprovisoinnissa ja toivottavaa riskinottoa. Näitä jäimme yhteisesti kaipaamaan ja kokemaan kehityskohteiksi muuten varsin onnistuneesta keikasta. Nämä ovatkin itselleni sekä bändille selviä kehityskohteita tulvaisuudessa.

Seuraavana tavoitteena näköpiirissä on tulossa marraskuussa yksi soolokonsertti sekä konsertti yhtyeen kanssa Arabiasalissa tiistaina 19.11.2019. Kyseinen konsertti on samalla myös minun taiteellinen B-tutkintoni Metropoliasa. Vuoden 2020 aikana olisi suunnitelmana tehdä kappaleita vielä lisää ja äänittää ensimmäinen kokopitkä levy. Tämän myötä olisi suotavaa myös tehdä keikkoja Suomen sisällä niissä kaupungeissa, joissa mahdollista yleisöä olisi, esim. Helsinki, Turku, Tampere ja Oulu.

Keikkailu Suomen ulkopuolella, Euroopassa ja miksei jopa kauempanakin on myös minulla tavoitteena kauempana tulevaisuudessa. Yhteistyötä ruotsalaisen Joel Nyman Paradise -bändin kanssa olisi hienoa jatkaa; voisimme käydä vastavuoroisesti Tukholmassa keikalla ja järjestää myös jälleen ensi kesänä samantyyllisen yhteisillan Helsingissä jonka teimme viime kesäkuussa. Yhtälailla suhteitani Italiaan voisi ylläpitää myös tällä tavalla.

Kaiken kaikkiaan tämän projektin myötä, joka hieman sattumanvaraisesti alkoi oman soittotyylin kehityksestä sekä harjoittelun tutkimuksesta, olen oppinut myös lukuisia muita asioita. Kaikki nämä asiat musiikin tekemisestä tai yhtyeen organisoinnista ovat vieneet minua ammatillisesti eteenpäin. Toki ehkä vielä tärkeämpänä asiana pidän sitä, että olen ottanut uuden askeleen itseni kanssa sekä muusikkona että säveltäjänä. Olen oppinut luottamaan jo siihen mitä osaan, oivaltamaan mitä pystyn jo tekemään, mitä kaikkea minulla onkaan vielä opittavana ja ennen kaikkea mitä kaikkea voinkaan oppia halutessani.



Kuvio 5. Ensimmäinen esiintyminen, On The Rocksin lava 25.6.2019.

## Lähteet

Arjas, Päivi 2014 Varmasti lavalle. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy

Guitar fretboard diagram 2019. Saatavilla: <<http://www.music-tutors-uk.com/tips/guitarfrets.html>> (luettu 13.10.2019)

Motiivien variointi 2007. Saatavilla: <[http://www3.siba.fi/afroimpro/motiivien\\_variointi](http://www3.siba.fi/afroimpro/motiivien_variointi)> (luettu 14.10.2019)

Slonimsky, Nicholas 1947 Thesaurus of Scales And Melodic Patterns. New York: C. Scribner

Valmiiden fraasien opettelu 2007. Saatavilla: <[http://www3.siba.fi/afroimpro/valmiiden\\_fraasien\\_opettelu](http://www3.siba.fi/afroimpro/valmiiden_fraasien_opettelu)> (luettu 14.10.2019)

Viinikainen, Teemu 2013 Komppi Elää. Helsinki: Idemco Oy

## Liitteet

### Kuvakaappaukset

1. Kuvaesimerkki nuotista jonka yhtye sai.

**A**

6  $A_b/G_b$   $C/D$   $C^\%$   $A_b m7$   $C/D$   $D_b 7(\#9)$   $G/C$   $G(sus4)/A$

10  $A_b/G_b$   $C/D$   $C^\%$   $A_b m7$   $C/D$   $D_b 7(\#9)$   $Cmaj7$   $A m^9$

14  $A_b/G_b$   $C/D$   $C^\%$   $A_b m7$   $C/D$   $D_b 7(\#9)$   $F\#m^9(omit5)$

**B**

18  $D(sus4)$   $D_b m^9$   $A m^9$   $Fmaj7(b5)$



2. Kuvakaappaus pianon nuotista.

Handwritten musical score for piano, measures 27-33. The score is in 4/4 time and features a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The notation includes treble and bass clefs, stems, and notes. Handwritten annotations in black ink provide chord symbols above the notes: **Ab(SUS4)**, **Abmaj7/Eb**, **G#/C#**, **G#/C#**, **Ab(SUS4)**, **Eb/Bb**, **Ab(SUS4)**, **Abmaj7/Eb**, **Ab(SUS4)**, and **Ab(SUS4)**, **Eb/Bb**. A circled 'B' is written above measure 30. The score is labeled 'PNO.' on the left side of each system.

3. Kuvakaappaus Logic -demo projektitiedostosta.

Screenshot of the Logic Pro software interface. The top bar shows the project name 'Firecracker - Tracks', tempo '126', key signature 'C maj', and time signature '4/4'. The track list on the left includes 'E-Piano' and 'Classic Electric Piano'. The MIDI piano roll on the right shows a piano part with notes and rests. The piano roll includes a 'Steinwav G' region and several 'Aäni' (samples) regions. The piano roll also shows a 'Classic E' region with a series of 'C' notes. The piano roll is labeled 'PNO.' on the left side.

## Haastattelukysymykset

1. Millä tavalla valmistauduit itse harjoitukseen ja keikkaan?
2. Vastasiko ennakkomateriaali varsinaista harjoituksissa työstettävää materiaalia?
3. Miten hyvin ensimmäinen keikka mielestäsi onnistui?
4. Kuinka hyvin yhtyeen johtaminen onnistui?
5. Kehitysehdotuksia yhtyeelle jatkossa?